

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri

Hasan Yeşilyurt

Önerilen atf: Yeşilyurt, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(2), 378-399. DOI: 10.47615/issej.1030117

Makale linki: <https://doi.org/10.47615/issej.1030117>

© 2021 Yazar(lar). Baskılar ve izinler: Yazarlar makalelerini USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisinde yayınladıktan sonra basılı olarak veya Birinci Baskı olarak çevrimiçi paylaşma iznine sahiptir.

Öne Çıkanlar

Covid-19 salgını eğitimde de yeni yaklaşım ve uygulamaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu dönemde eğitim öğretim uzun bir müddet "uzaktan eğitim yolu" ile sürdürülmüştür. Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan güçlük ve problemleri ortaya çıkarmak amacı ile yapılan bu araştırmada öğretmenlerin online eğitim süreleri nedeni ile konu/kazanımların müfredata uygun olarak işlenmesi güçleştiği, özel okullarda öğrencilerin derslere katılım ve derse devam durumlarının, devlet okulları ve özellikle de köy okullarına oranla çok daha yüksek olduğu, uzaktan eğitim süreci devam ettikçe katılımın düştüğü, Sosyal Bilgiler derslerinin uzaktan eğitim döneminde yüz yüze eğitime oranla daha verimsiz geçtiğini düşündüklerini göstermektedir. Araştırma sonuçlarının öğretmenlerin bu konudaki farkındalıklarının artmasına katkı sağlayacağı, uzaktan eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde eğitim planlamacılarına, program geliştirme uzmanlarına, idarecilere, öğretmen ve öğrencilere rehberlik edeceği ön görülmektedir.

USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi hakemli bir çevrimiçi dergidir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışmalar amacıyla kullanılabilir. Makalenin içeriğinden yalnızca yazarlar sorumludur. Dergi makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımıyla bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, işlem, talep veya masraf veya zarardan sorumlu tutulamaz.

Tüm yazarlardan, sunulan çalışmalarla ilgili olarak diğer kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal, kişisel veya diğer ilişkiler dahil olmak üzere herhangi bir fiili veya potansiyel çıkar çatışmasını ifşa etmeleri istenir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri

Hasan Yeşilyurt

Düzce MEM, Düzce, 81000, Türkiye

ÖZ

Yapılan bu araştırmanın amacı, Covid-19 sebebiyle Türkiye’de sürdürülen uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersi hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini almaktır. Araştırmada, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Düzce’de görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmeniyle çalışılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenemolojik) deseni kullanılmıştır. Bunun için hazırlanan 11 soruluk bir yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla veriler toplanmıştır ve bu veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, katılımcı sosyal bilgiler öğretmenleri, sosyal bilgiler dersi öğretim programında bulunan kazanımları uygulamakta ve yetiştirmekte özellikle de 6. sınıf düzeyinde zorlandıklarını belirtmişlerdir. Sosyal bilgiler derslerine devam düzeyi, devlet okullarında özel okullara nazaran daha düşük gerçekleşmiştir. Uzaktan eğitimde materyal zenginliği kısıtlı kalmıştır. Ders içi destekleyici etkinliklerde çeşitlilik azalmıştır. Özellikle köy okullarında bağlantı sorunları, öğrencilerin bilgisayar gibi donanımlarının eksikliği, verimliliği daha çok düşürmüştür. Öğrencilerin ders içi çalışmalara katılmakta isteksiz olduğu görüşü öne çıkmıştır ve hatta haftalar ilerledikçe heyecanlarını kaybettikleri ve isteklerinin azaldığı belirtilmiştir.

MAKALE TARİHİ

Geliş tarihi 29 Kasım 2021
Kabul tarihi 23 Aralık 2021

ANAHTAR KELİMELER

Uzaktan eğitim, sosyal bilgiler, öğretmen görüşleri, Covid-19

Makale Türü

Araştırma makalesi,

İLETİŞİM Hasan Yeşilyurt yesilyurt-81@hotmail.com Düzce MEM

© 2021 Yazar(lar). Hasan YEŞİLYURT

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial ile lisanslanmıştır. Lisans, (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>) koşulları altında dağıtılan ve ticari olmayan amaçla eserinizi remix, ince ayar yaparak ya da üzerine geliştirerek kendi eserlerinde kullanılmasına izin verir. Ancak ortaya çıkan yeni eseri benzer lisans ile lisanslamak zorunda değildir.

Giriş

31 Aralık 2019 da Çin’de Vuhan kentinde, zatürre vakaları dikkati çekmeye başlamıştır ve bu vakaların sebebi başlarda tam olarak açıklanamamıştır. Bu zatürre vakaları için 5 Ocak 2020 ‘de yeni coronavirus ifadesi kullanılmıştır. Sonrasında da bu tanım Covid-19 ismiyle duyurulmuştur. Üç ay kadar bir sürede de Covid-19 Dünyanın büyük bir bölümüne yayılmıştır. 12 Mart’ta Dünya Sağlık Örgütü bu durum için pandemi ilan edilmiştir (Budak ve Korkmaz, 2020). Türkiye’de ise ilk vaka 10 Mart 2020’de tespit edilerek Sağlık Bakanlığı tarafından duyurulmuştur. (Sertdemir, 2020).

Küreselleşen dünyada, teknoloji ve bilimin insanlığı getirdiği noktada gerek ülke sınırları içinde ve gerekse uluslararası seyahat çok kolay ve hızlı olmaktadır. İnsanlar birkaç saat içinde başka ülkelere yolculuk yapabilmektedir. Bu sebeple hızlı bir şekilde yayılan bu hastalık (Covid-19) sadece insan sağlığını tehdit etmemiştir. Salgın nedeniyle sokağa çıkma yasakları getirilmesiyle Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkede ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunlar başlamıştır. Eğitim öğretim faaliyetleri de salgından payını almış ve 16 Mart itibariyle okullarda yüz yüze yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerine ara verilmiştir. 23 Mart’ta da uzaktan eğitime başlanmıştır (Duman, 2021).

Her ne kadar uzaktan eğitim, covid-19 süreciyle gündemde oldukça öne çıkmış olsa da, uzaktan öğretim konusunda ilk örgütlü girişim 1856’da C. Toussaint ve G. Langencheidt tarafından Berlin’de dil okulu kurulmasıyla başlamıştır denilebilir (Karayalçın, 1959). ABD’de ise 1891’den itibaren çeşitli üniversitelerde bastırılan broşürlerle uzaktan öğretim uygulamalarından bahsedilebilir (Hızal, 1983). Türkiye’de uzaktan eğitimin Açıköğretim Fakültesi uygulamalarıyla oldukça öne çıkmaya başladığını ifade etmek hiç de yanlış olmaz. Uzaktan eğitim geçmişte, yüz yüze eğitim imkânı olmadığı durumlarda kullanılmıştır (Hawkins, 1999; akt: Özbay, 2015). Yani uzaktan eğitim öğretim uygulamaları oldukça eskiye dayanmaktadır. İhtiyaç duyulan alanlarda verilecek eğitimin, sanal ortamda sunulmasına uzaktan eğitim denir (Karaman, 2007). Bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılmadığı dönemlerde; mektupla, radyo ve televizyon kullanılarak uzaktan eğitim gerçekleştirilmiştir (Şendağ ve Gündüz, 2009). Günümüzde de bilişim teknolojileri kullanılarak hedef kitleye uygun eğitim tasarlanmaya çalışılmaktadır. (Yalman ve Kutluca, 2013). Ayrıca artan nüfus ile birlikte ülkeler eğitim maliyetinin düşürülmesi, toplumun sürekli gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurabilmesi için yaşam boyu eğitime yönelmişler ve yaşam boyu eğitime katkı sağlamak için uzaktan eğitime yönelik birçok sistem geliştirmişlerdir (Özbay, 2015). Türkiye’de de Covid-19 salgını sebebiyle önlem olarak yüz yüze eğitimin yerine, ilkokul 3. sınıftan başlayarak bütün eğitim kademelerinde uzaktan eğitime geçilmesi birçok yeni soruna neden olmuştur. Okul öncesi eğitim dâhil bütün kademelerde eğitimin uzaktan devam etmesiyle öğrenciler, öğretmenler, idareciler ve veliler yeni gelişen bu duruma ayak uydurmakta zorlanmıştır (Duman, 2021).

Bütün olarak tüm eğitim camiası, özelden ise öğretmenler kendi derslerinde de Covid-19 sebebiyle yürütülen uzaktan eğitimde çeşitli tecrübeler yaşamışlardır. Öğretmenler, uzaktan eğitimin daha etkili ve verimli olabilmesi için ders

verdikleri branşlarda, derslerin doğasına uygun olabilecek değişik uzaktan eğitim programları kullanmışlardır. Bu ders alanlarından birisi de sosyal bilgiler dersleridir. Sosyal bilgiler dersi ilkokul 4. Sınıftan ortaokul 7. Sınıfa kadar okutulan ve haftalık 3 saatlik önemli bir derstir (MEB, 2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının (SBDÖP) daha önceki yıllarda yürütülen uygulamalarında da çeşitli sorunlar yaşanmıştır. Sosyal bilgiler dersi içeriği 1962'de Toplum ve Ülke İncelemeleri dersi adıyla programlarda yer bulmuştur (Sönmez, 2005). 1968'de de Sosyal Bilgiler adını almıştır (Kılıçoğlu, 2015). 1973 programıyla daha önceki eğitim programının sorunları ve eksiklikleri giderilmek istenmiş ve ayrıca öğrenci merkezli bir eğitim felsefesi hedeflenmiş fakat ezber yine de etkisini sürdürmüştür (Akkuş, 2008; Sözen, 2011; Taş, 2005). Sonrasında ABD'de etkili olan Yeni Sosyal Bilgiler Akımının etkisi Türkiye'de de olsa başta araç-gereç gibi fiziki imkânlardaki eksiklikler, öğretmenlerin bu akıma dair yeterli donanımına sahip olmaması gibi nedenlerle Türkiye'de sosyal bilgiler dersinde geleneksel yaklaşımın çok da dışına çıkılamamıştır (Öztürk ve Otluoğlu, 2005). 1980 öncesi yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik olaylar da tüm programların uygulanmasında ve amaçlarına ulaşmasında önemli bir problem olarak öne çıkmıştır. Bu süreçten sonra ortaokul programlarında sosyal bilgiler dersi yerini Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi derslerine bırakmıştır (Safran, 2008). 1980 darbesi sonrası 1985 yılında sosyal bilgiler dersi yerine ortaokullarda 6. ve 7. sınıflarda okutulmaya başlanan Milli Coğrafya, Milli Tarih ve Vatandaşlık Bilgisi dersleri, 1998'den itibaren ortaokul programındaki yerini tekrar sosyal bilgiler dersine bırakmıştır. Bundan sonraki süreçte sosyal bilgiler dersi antropoloji, tarih, coğrafya, vatandaşlık, sosyoloji, siyaset bilimi, ekonomi, psikoloji gibi alanlarla harmanlanarak disiplinler arası bir yapıya geçmiştir (Yaşar, 2005). Tüm bu değişiklikler istenileni sağlayamamış olacak ki 2005'te ders öğretim programları bu sefer köklü bir değişikliklerle uygulamaya girmiştir (Sözen, 2018). Çünkü bu değişiklikten önce yapılan ders öğretim programı değişiklikleri daha çok ders saatlerinde azaltma, çoğaltma, konu ekleme, çıkarma şeklinde olmuştur (Üçışık ve Seçkin, 2001). Öğretmen hep bir şekilde merkezde yer almıştır. Görüldüğü gibi sosyal bilgiler dersleri dönem dönem çeşitli uygulama problemleri yaşanan bir alan olmuştur. Yaşanılan son büyük problem tüm eğitim öğretim faaliyetlerinde olduğu gibi sosyal bilgiler öğretiminde de Covid-19 salgınıyla gerçekleşmiştir. 2005'te ders öğretim programlarında yapılan değişikliklerle hedeflenen aktif öğrenme ortamları, çoklu zeka ile bireysel farklılıkların dikkate alınması, ezberden uzak, öğrencinin bilgiye ulaşmasının sağlanması gibi uygulamalar uzaktan eğitimden nasıl etkilendiğinin ortaya çıkarılması önemlidir. SBDÖP'de yer alan kazanımların öğrencilere uzaktan eğitimde ne derece aktarıldığı bu dersin amaçlarının sağlanması açısından önemlidir. Derslere devam durumu, ölçme değerlendirme, aktif bir öğrenme ortamı sağlanıp sağlanmadığı, materyal zenginliği olup olmadığı gibi hususların belirlenmesi önem taşımaktadır. Yani sosyal bilgiler derslerinde uzaktan eğitim süreciyle beraber yaşanan muhtemel sorunlar ve çözüm önerilerinin tespiti oldukça önemlidir. İşte bu çerçevede uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinin yürütücüleri olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri önem kazanmaktadır. Bu çalışma bu doğrultuda yürütülmüştür ve

öğretmenlerden gelen görüşlere göre yorumlanmaya çalışılmıştır. Derslerde öğrencilerin ne kadar merkezde olduğu, ne tür materyallerin kullanıldığı, çoklu zekâya ve aktif öğrenmeye ne derece ortam sunulduğu, ders öğretim programlarının her ders branşında önem verdiği hususlardır. Uzaktan eğitimde ne denli aktif ortam sağlanabildiği, öğrencilerin derslere ne kadar katılabildiği, sosyal bilgiler derslerinde genel ve özel amaçların ne düzeyde gerçekleşebildiği, kazanımlara ulaşılabilmesi açısından oldukça önemlidir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı Covid-19 sebebiyle uzaktan eğitim şeklinde yürütülen sosyal bilgiler derslerinde yaşanan sorunları öğretmen görüşlerine göre ortaya koymaktır.

Metodoloji

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

Araştırma modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenemolojik) deseni kullanılmıştır. Bu desen, bireylerin deneyimlerinden yararlanarak araştırılan olgu ile ilgili bilgi elde etmeyi amaçlar (Jasper, 1994; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Fenomoloji çalışmaları farkında olunan ancak derinlemesine ve detaylı bir biçimde bilgi sahibi olunmayan olgulara odaklanmayı sağlar (Büyüköztürk vd. 2018). Fenomenoloji bireylerin yaşadıkları çevre-evren içinde karşılaştıkları fenomenlere dair algıladıkları ve anladıklarıyla, deneyimleriyle ilgilenir (Çekmez, Yıldız, Bütüner, 2012). Fenomenoloji araştırmaların amacı, insanların bir fenomenin belirli bir yönünü tecrübe etmede, yorumlamada, anlamada veya kavramsallaştırmada ortaya koydukları farklı yolları tanımlamaktır (Çepni, 2011). Bu araştırmada uzaktan eğitimin sosyal bilgiler derslerindeki etkisini araştırmak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Düzce ilinde çeşitli ortaokullarda görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmenini oluşturmaktadır. Çalışma grubu ile ilgili demografik bilgiler veriler Tablo-1 de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğretmenlerinin demografik özellikleri

Cinsiyet	f	Çalışılan kurum türü	f
Kadın	9	Devlet	11
Erkek	6	Özel	4
Kıdem Yılı	f	Çalışılan yer	f
1-10 yıl	6	İl merkezi	7
11-20 yıl	4	İlçe merkezi	4
21 yıl ve üzeri	5	Köy	4

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin 9 tanesinin kadın 6 tanesinin erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerinin 6 tanesinin 1-10 yıllık, 4 tanesi 11-20 yıllık, 5 tanesi ise 21 yıldan daha fazla hizmet sürelerinin olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinden 11 tanesinin devlet okulunda, 4 tanesinin ise özel okulda görev yaptığı görülmektedir. Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 7'sinin il merkezinde, 4'ünün ilçe merkezinde ve 4'ünün de köyde bulunan okullarda görev yaptığı görülmektedir.

Veri toplama aracı

Araştırma, sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgını sebebiyle uygulanan uzaktan eğitime dair görüşlerini ortaya koyabilmek amacıyla yürütülmüştür. Bu sebeple araştırmacı tarafından sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler önceden hazırlanıp devam ettirilmesi sebebiyle nitelikli ve sistemli veriler elde edilebilmektedir (Arseven, 2001; Büyüköztürk vd. 2018; Türnüklü, 2000). Sorular hazırlanırken sosyal bilgiler öğretimi alanında uzman 2 akademisyenin ve 2 sosyal bilgiler öğretmenin önerilerine başvurulmuştur. Başta 13 soru olan görüşme formu gelen eleştiri ve önerilere göre son halini almıştır. Böylece kapsam geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır (Büyüköztürk vd. 2018; Karasar, 2016). Sorulardan ilk 4 tanesi araştırmacıların demografisi hakkında bilgilere yönelik (cinsiyet, okul türü, mesleki kıdem ve okulun bulunduğu yer) diğer 7 soru ise sosyal bilgiler dersleri ve Covid-19 sebebiyle uygulanan uzaktan eğitim hakkında görüş elde etmeyi amaçlayan açık uçlu sorular olarak belirlenmiştir. Toplam 11 soruluk görüşme formuyla araştırmaya dair ilgili toplanması amaçlanmıştır. Yapılan görüşmedeki sorular ekler kısmında paylaşılmıştır.

Veri toplama süreci

Araştırmada kullanılacak sorular sosyal bilgiler öğretmenlerinden ve alan uzmanlarından görüş alınarak nihai şeklini almış ve sonra Word formatında görüşme formu oluşturulmuştur. Düzce Milli Eğitim Müdürlüğünden 25/11/2021 tarihinde alınan izinle görüşmelere başlanması yönünde hazırlıklar tamamlanmıştır. Daha sonra, öğretmenlerle Covid-19 için gerekli önlemler alınarak açık alanda yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşme konusu hakkında katılımcılara ön bilgi verilmiş ve gönüllü olanlarla görüşme sağlanmıştır. Görüşmeler sadece yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Ayrıca görüşmeye katılanlardan alınan izinle sesli kayıt da alınmıştır. Görüşme formunun hazırlanması ve katılımcılarla görüşmeler 6 haftalık süre sonunda tamamlanmıştır. Kayıt altına alınan görüşme verileri analiz edilerek bulgular kısmında paylaşılmıştır.

Verilerin analizi

Bu araştırmada görüşmeden elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile irdelenmiştir. İçerik analizinde benzer veriler aynı tema ve kategori altında düzenlenir ve daha sonra sebep sonuç ilişkisi şeklinde yorumlanarak sonuçlara ulaşılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2017). Yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan dört adet demografik özelliklere yönelik, sekiz adet açık uçlu, toplam 11 soru içerik analizi ile değerlendirilmiştir. İçerik analizi sonucuna göre elde edilen kategoriler, temalar ve kodlar bulgular kısmında tablolar şeklinde gösterilmiştir.

Bulgular

Tablo 2. Uzaktan eğitimin SBDÖP’de bulunan kazanımlara yönelik yeterli olup olmamasına dair öğretmen görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar
Uzaktan eğitimin kazanımlarda yeterliliği	Yeterli (6)	Görsel kullanmaya uygun olması akışı kolaylaştırdı.
	Yetersiz (9)	Özellikle 6. Sınıf SBDÖP yoğun olduğu için, online ders süreleri, bağlantı sorunları.

Uzaktan eğitimin SBDÖP’de bulunan kazanımlara yönelik yeterli olup olmamasına dair öğretmen görüşleri tablo 2’den de görüldüğü gibi daha çok yetersiz şeklinde olmuştur. Öğretmenler süre sorunu yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin E-1 kodlu katılımcı “6. Sınıflarda konu yoğunluğu olduğu için müfredat zor yetiştirildi; diğer sınıflarda çok fazla sorun olmadı.” E-5 kodlu katılımcı ise “ İhtiyaca yeterince cevap vermedi. Ders sürelerinin azalması ve başta bağlantı sorunları olmak üzere uzaktan eğitimin getirdiği sorunlar nedeniyle SBDÖP istenilen seviyede verilemedi.” K-4 de benzer şekilde “Öğrenme alanları ve kazanımlar aynı olmasına rağmen ders sürelerinin 30 dakika olması ve uzaktan eğitim sürecinde yaşanan aksaklıklar göz önünde bulundurularak kazanımlarda

düzenleme yapılabilirdi. Yeterli değildi.” İfadelerde bulunmuştur. Online bağlantı sorunları, ders sürelerinin daha kısa olması gibi durumlar olumsuzluk oluştururken E-4, K-2, K-3 gibi katılımcılar programın uzaktan eğitim için yeterli olduğunu vurgulamışlardır.

Tablo 3. Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerine genel katılım ve devam etme düzeyine yönelik öğretmen görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar
Uzaktan eğitimde devamsızlık durumu	Yarıdan az (6)	Haftalar ilerledikçe katılım düştü.
	Yarıdan fazla (9)	%60 civarı ve zamanla düştü.

Tablo 3’te de görüldüğü gibi, uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerine öğrencilerin katılımları ve derse devam durumuna dair öğretmen görüşleri derse devam düzeyinin çok düşük olmadığı yönünde olmuştur. Ancak yine de okulların önemli bir bölümünde derse devam durumunun düşük olduğu yönünde görüşler de belirtilmiştir. Özellikle ders devam durumunun özel okullarda yüksek ve köy okullarında oldukça düşük kaldığı öğretmen görüşlerinden anlaşılmaktadır. Örneğin köy okulu öğretmeni olan **E-5**: “Okulumuzun çoğunluğunun taşınmalı olması ve internet sıkıntısı sebebiyle katılım genelde zayıf kaldı. Katılım sınıflar bazında 7-8 öğrenci ile sınırlı kaldı. Katılanlarda hep aynı öğrencilerdi. Her sınıf düzeyinde 5-6 öğrenci yıl boyunca derslere hiç katılmadığı gözlemlendi. Okul bazında bir ortalama verecek olursak derslere devamlı katılan öğrenci %30 -35 civarındadır.” İfadelerini kullandı. Ancak özel okul öğretmeni olan **K-5**: “Uzaktan eğitim sürecinde Sosyal bilgiler dersine katılım ve devam etme düzeyi %90 civarındaydı.” Şeklinde beyanda bulunmuştur. Özel okul öğretmeni olan katılımcılar derse devam düzeyini %70-80’in üzerinde belirtmişlerdir.

Tablo 4. Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinde materyal kullanımına düzeyine yönelik öğretmen görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar
Uzaktan eğitimde materyal kullanım durumu	Yeterli düzeyde materyal kullanıldı (5)	Ders görseller, haritalar vs. kullanmaya uygundu
	Yeterli düzeyde materyal kullanılmadı (10)	Yüz yüze eğitim kadar materyal zenginliği olmadı, internetin verdiği imkan dahilinde kullanıldı

Tablo 4’te de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenler uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinde yeterince materyal kullanılmadığını belirtmişlerdir. Örneğin E-1: “Çok fazla materyal kullanılmadı, çeşitlilik de sınırlı kaldı. Ağırıklı olarak internet, görseller, video ve pp sunuları kullanılabilir.” İfadelerini kullanırken K-4: “Resim, video, slayt, ses kaydı gibi materyalleri kullanmak durumunda kaldık. Somut materyalleri kullanamadık.” Şeklinde değerlendirme yapmıştır. Bunun aksine K-1: “Harita ve görsellerle işlendiği için EBA üzerinden

bunları ekranda kullandık. Çok fazla sorun yaşamadık.” E-6: “Genel olarak materyal kullanımında çok sorun yaşamadım.” Şeklinde açıklamalarda bulunmuşlardır.

Tablo 5. Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinde destekleyici etkinliklerin yapılabilmesine yönelik öğretmen görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar
Uzaktan eğitimde destekleyici etkinlik kullanım durumu	Yeterli düzeyde eğitimde destekleyici etkinlik yapıldı (4)	Uzaktan eğitim şartlarına göre yeterince eğitimde destekleyici etkinlik yapıldı.
	Yeterli düzeyde eğitimde destekleyici etkinlik yapılamadı (11)	Hem ders süreleri yeterli değildi hem de uzaktan eğitim yüz yüze eğitim kadar destekleyici etkinlik uygulamalarına uygun değildi.

Tablo 5’ten de görüldüğü gibi katılımcı sosyal bilgiler öğretmenleri sosyal bilgiler derslerinde yeterli düzeyde eğitimde destekleyici etkinlik yapılamadı görüşüne yönelik daha çok ifade de bulunmuşlardır. **E-1:** “Zaman yeterli olmadığı için yapılamadı.” **E-4:** “Destekleyici etkinliklere çok zaman ayıramadık. Müfredatımızı tamamlamaya çalıştık. Sınıf içinde yaptığımız çalışmaları uzaktan eğitimde yapma ve yetiştirme zamanımız olmadı.” **K-1:** “Düz anlatım yöntemi ve görsel materyaller kullanıldı destekleyici olarak.” **K-4:** “Yapılmadı.” Olarak görüş belirtmişlerdir. Ancak **E-3:** “Evet destekleyici eğitim olarak katılan öğrencilerle online sınavlar, etkinlikler ve dersle ilgili online oyunlar oynama fırsatı oldu.” **E-6:** “İlk zamanlarda destekleyici etkinlikler yapmak açıkçası biraz zordu hem çocuklar hem de bizlerde uzaktan eğitim sürecinin yabancısıydık ama zamanla daha verimli kullanmaya başladık”. Gibi cevaplar vermişlerdir. E-6 kodlu katılımcının ifadelerinden de anlaşıldığı gibi uzaktan eğitime zamanla alışıldıkça olumsuzluklar da azaltılmıştır denilebilir.

Tablo 6. Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin derslerde aktif olma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar
Uzaktan eğitimde öğrencilerin derslerde aktif olma durumu	Aktif olma düzeyi yeterli değildi. (5)	Uzaktan eğitim şartlarına göre öğrenciler aktif oldular denilebilir
	Aktif olmadılar. (10)	Yüz yüze eğitim ortamıyla kıyaslandığında yeterince aktif değildiler ve hatta bazıları hiç aktif olmadı

Tablo 6’da da görüldüğü gibi katılımcı sosyal bilgiler öğretmenleri sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin derslerde aktif olma düzeylerine yönelik görüşleri ağırlıklı olarak “öğrenciler aktif olmadılar” şeklindedir. 5 katılımcı ise aktif olma durumunun düşük düzeyde kaldığını belirtmişlerdir. Örneğin **E-2:** “Kesinlikle

hayır. Özellikle kameralarının da açık olmaması iletişim kurmamızı daha da zorlaştırdı.” Şeklinde ifade edilmiştir ve çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu benzer ifadeler kullanmıştır. **E-6:** “Kısmen sınıftan sınıfa bu durum değişiyor diyebilirim.” Şeklinde cevap verirken **K-4:** “Ders içi katılım yüz yüze eğitime göre yeterli değildi.” Şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 7. Uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal bilgiler derslerinde zorlandıkları durumlara yönelik öğretmen görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar
Uzaktan eğitimde öğrencilerin yaşadıkları zorluk ve sorunlar	Zorluk ve sorun zamanla azaldı (4)	Uzaktan eğitim şartlarında öğrenciler alışık olmadıkları için başlarda zorlandılar
	Ciddi düzeyde zorluk ve sorun yaşandı (11)	Dinleme, dersi takip etme, dikkati toplama, etkileşimin sınırlı olması gibi sorunlar oldu.

Uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal bilgiler derslerinde zorlandıkları durumlar Tablo 7’de de görüldüğü gibi dinleme, dersi takip etme, dikkati toplama, etkileşimin sınırlı olması gibi ifadelerle belirtilmiştir. Ancak bazı katılımcılar bu sürece alışıldıkça sorunların azaldığını ancak yüz yüze eğitimdeki gibi iyi bir ders ortamı oluşmadığını belirtmişlerdir. **E-2:** “Dersimiz sözel olduğu için öğrencilerin dikkati çabuk dağılabiliyor. Yüz yüze olduğumuzda bu duruma hemen müdahale edebiliyorken uzaktan eğitimde bu durum daha zor olabiliyor. Sınıfta öğrenciler daha aktif bir şekilde derse katıldıklarından bu durum öğrenme düzeylerini de olumlu bir yönde etkiliyor.” Şeklinde ifadeleriyle yüz yüze eğitimle uzaktan eğitimi kıyaslamıştır. Benzer şekilde **K-4:** “Daha çabuk sıkıldılar. Ekrandan öğrenmek daha zordu. Kendi duygularını, fikirlerini yansıtmaya, göz teması kurma. Tartışma, sunum yapma ortamları fazla olmadığı için yüz yüze eğitime göre öğrenme daha kısıtlı oldu.” İfadeleri kullanmıştır.

Tablo 8. Uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme kazanımların sağlanma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar
Uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme durumu	Ölçme değerlendirme uygulamaları yeterli şekilde yapılabildi (5)	Uzaktan eğitimde kazanımların sağlanıp sağlanmadığına yönelik ölçme değerlendirme yapılabildi
	Ölçme değerlendirme uygulamaları yeterli şekilde yapılamadı (10)	Uzaktan eğitimde kazanımların sağlanıp sağlanmadığına yönelik yeterli düzeyde ölçme değerlendirme yapılamadı

Uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme kazanımların sağlanma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri tablo 8’den görülmektedir. Katılımcı sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu kazanımların ne düzeyde sağlandığına dair iyi bir ölçme değerlendirme yapılamadığını belirtmişlerdir. Örneğin katılımcılardan **E-1:** “Net

bir ölçme değerlendirme yapılamadı.” E-2: “Değerlendirildiğini düşünmüyorum.” K-2: “Öğrenci başarı durumları objektif ölçülemedi.” K-3: “Orta düzeyde başarı sağlandı. EBA üzerinden gönderilen ölçme değerlendirme soruları ile başarıları ölçüldü.” Şeklinde cevaplarla durumu ortaya koymaya çalışmışlardır.

Tartışma and Sonuç

“Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri” konulu olan bu araştırmaya 9’u kadın ve 6’sı erkek olmak üzere toplam 15 gönüllü sosyal bilgiler öğretmeni katılmıştır. Çalışma yüz yüze yürütülen 4’ü demografik veri elde etmek üzere olan toplam 11 soruluk bir yarı yapılandırılmış görüşme formuna göre yapılmıştır.

Ekte de belirtilen görüşme formundaki demografik kısımdan sonraki ilk soruya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri daha çok SBDÖP’nin uzaktan eğitim için yetersiz kaldığı yönünde gerçekleşmiştir. Online eğitimde ders sürelerinin 30 dakikaya inmiş olmasının özellikle 6. sınıflarda konuların yetiştirilmesinin zorlaştığı sonucuna varılmıştır. Telli Yamamoto ve Altun (2020) yaptıkları çalışmada zamanla eğitim-öğretimde dijitalleşmenin artacağını öngörmektedirler. Dolayısıyla ders öğretim programları da buna göre tasarlanmalıdır.

Görüşme formundaki ikinci soruya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri derse devam düzeyinin düşük olduğu yönünde olmuştur. Verilen cevaplara göre özel okullarda katılımın daha yüksek, devlet okullarında ve özellikle de köy okullarında devam durumunun düşük kaldığı sonucu çıkmıştır. Hatta uzaktan eğitim süreci devam ettikçe katılımın düştüğü sonucuna da ulaşılmıştır. Bu durumun velilerin sosyo-kültürel durumu ve gelir seviyesiyle ilişkili olduğu söylenebilir. Evlerde internet altyapısının olması, bilgisayar, tablet bilgisayar veya online derslere uygun telefon bulunup bulunmamasıyla ilişkili olduğu sonucu çıkmıştır. Başaran vd. (2020) yaptıkları çalışmada derslere katılımın az olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Toraman ve Kayalar (2020) da, öğrencilerin uzaktan eğitimle konuları anlamada sıkıntı yaşadıkları, derslerden verim alma konusunda yaşadıkları sorunlara değinmiştir.

Görüşme formundaki üçüncü soruya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri yüz yüze eğitim ortamına oranla materyal kullanımının yetersiz olduğu sonucunu çıkarmıştır. EBA ve diğer internet kaynakları üzerinden sağlanan materyaller, harita ve görseller kullanılmıştır sonucuna ulaşılmıştır. Sarıoğlu vd. (2020) de derslerin materyal bakımından daha zengin olabilmesi için iyileştirmeler gerektiğini vurgulamışlardır. Can (2020) uzaktan eğitim sisteminin altyapısı, içerik ve tasarımı konusunda iyileştirme çalışmaları gerektiğini vurgulamıştır.

Görüşme formundaki dördüncü soruya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre derslerde ders içi destekleyici etkinliklerin yeterince kullanılmadığı sonucu çıkmıştır. Öğretmenlerin görüşlerine göre derslerde ders içi destekleyici etkinliklere zaman kalmadığı, müfredatı ancak yetiştirebildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Toraman ve Kayalar (2020) uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler, derslerden yeterince verim alamadıkları için uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüş belirtmişlerdir.

Görüşme formundaki beşinci soruya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrencilerin derslerde yeterince aktif olmadığı, derste yeterince söz almadığı ve derse yeterince katılmadığı sonucu bulunmuştur. Toraman ve Kayalar (2020) öğrencilerin uzaktan eğitimde derslerde konuları kavramada zorlandıkları, bu sebeple öğrenci motivasyonunu yükseltmenin önemi vurgulanmıştır (Çakın ve Külekçi Akyavuz, 2020; Gören vd. 2020).

Görüşme formundaki altıncı soruya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal bilgiler derslerinde zorlandıkları durumlar; dinleme, dersi takip etme, dikkati toplama, etkileşimin sınırlı olması şeklinde çıkmıştır. Yapılan bazı çalışmalarda; öğrencilere karışık ve soyut gelen bazı konuların online eğitime yeterince uygun olmaması, iletişim düzeyinin yetersiz kalması bu çalışmadaki bulguları desteklemektedir (Can 2020; Çakın ve Külekçi Akyavuz 2020; Demir ve Özdaş 2020; Özdoğan ve Berkant 2020).

Görüşme formundaki yedinci soruya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre kazanımların sağlanıp sağlanmadığının tespitine yönelik ölçme değerlendirme yeterli olmadığı sonucu çıkmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan sosyal bilgiler öğretmenlerine göre öğrenci başarı durumlarının objektif bir biçimde ölçülemediği sonucuna ulaşılmıştır. Özdoğan ve Berkant (2020), Özgül vd. (2020) de uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme konusunda sorunlar tespit etmişlerdir.

Tüm bu sonuçlar toparlanacak olursa, sosyal bilgiler derslerinin uzaktan eğitim döneminde yüz yüze eğitime oranla daha verimsiz geçtiği söylenebilir.

Öneriler

1. Olası bir uzaktan eğitim durumunda SBDÖP yeniden ele alınmalı ya da sosyal bilgiler dersi konularının müfredata uygun işlenmesi için ders saatleri uzaktan eğitime göre düzenlenmelidir,
2. Derse devam durumunun daha yüksek olması için ihtiyaç sahibi ailelere internet, tablet bilgisayar gibi destekler sağlanmalıdır,
3. Uzaktan eğitimde öğretmenlerin derslerde daha iyi düzeyde materyal kullanabilmeleri ve online eğitimde daha zengin ders içi etkinlikler oluşturabilmeleri için öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri verilmelidir,
4. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından online sınav alt yapılarının oluşturulması ve daha objektif ölçme değerlendirme ortamlarının hazırlanması uzaktan eğitimde öğrencilerin başarı düzeylerinin daha iyi tespitini sağlayabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Bu araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılında sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 sonrası uygulanan uzaktan eğitimde sosyal bilgiler dersine yönelik görüşleriyle sınırlıdır.

Yayın Etiđi

Çalışmanın her aşamasında araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Finansman

Bu araştırma herhangi bir finansman almadı.

ORCID

Hasan YEŞİLYURT <http://orcid.org/0000-0002-0948-0755>

Kaynakça

- Akkuş, M. (2008). *Coğrafya dersi öğretim programının (2005) öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Gazi Üni. Eğt. Bil. Enst. Ankara
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Budak, F. & Korkmaz, Ş. (2020). Covid-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, 1, 62-79.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Çakın, M. & Külekçi Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansması: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186
- Çekmez, E., Yıldız, C. ve Bütüner, Ö.S. (2012). Fenomenografik Araştırma yöntemi. *Necatibey Faculty Of Education Electronic Journal Of Science & Mathematics Education*, 6(2). 77-102
- Çepni, S. (2011). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*, Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Demir, F. & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 273-292.
- Duman, Ç. (2021). Pandemi Sürecinde Okul Yönetimine İlişkin İdareci Görüşleri. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*. 5(2), 181-194
- Gören, S., Gök, F., Yalçın, M., Göregen, F., & Çalışkan, M. (2020). Küresel salgın sürecinde uzaktan eğitimin değerlendirilmesi: Ankara örneği. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 69-94 .
- Hawkins, B.L. (1999). Distributed Learning and Institutional Restructuring. *Educom Review*, 34, 4, 12-15 & 42-44.
- Hızal, A. (1983). *Uzaktan öğretim süreçleri ve yazılı gereçler*. Ankara Üni. Eğitim Bilimleri Fak. Yayınları. No: 122
- Jasper, M. A. (1994). Issues in phenomenology for researchers of nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 19, 309-314.
- Karaman, S. (2007). Ders web sayfaları: özellikleri, hazırlanması, kullanılması ve öğretim elemanlarının tutumu, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(13), 47-68.
- Karayalçın, Y. (1959). *Mektupla öğretim*. Ankara Banka Ticaret Hukuku araştırma Enst. Yayın No:9 İstanbul: Güzel İstanbul Matbaası.
- Kılıçoğlu, G. (2015). Sosyal bilgiler tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi. Safran, M. (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi*. (s. 487-505). Ankara: Pegem.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*. Yıl: 2, Sayı: 5, 376-394
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H . G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 13-43.
- Özgül, E., Ceran, D. & Yıldız D. (2020). Uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 395-412.
- Öztürk, C., Otluoğlu, R. (2005). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*, Ankara. Pegem.
- Safran, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. (Ed: Tay, B., Öcal, A.). *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Sarioğlu, B. A., Altaş, R. & Şen, R. (2020). Uzaktan eğitim sürecinde fen bilimleri dersinde deney yapmaya ilişkin öğretmen görüşlerinin araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 371-394. DOI: 10.37669/milliegitim.787933
- Sertdemir, A. (2020). Türkiye’nin koronavirüsle mücadele performansı üzerine bir değerlendirme. *Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 15 – 26.
- Sönmez, V., (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözen, E. (2011). *Ortaöğretim 10. sınıf coğrafya dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Ün. Eğt. Bil. Enst. Ankara
- Sözen, E. (2018). 2005 ve 2018 coğrafya dersi öğretim programlarında (cdop) yapılan değişikliklerin karşılaştırılması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(26), 199-216.
- Şendağ, S. Gündüz, Ş. (2007). Öğretmen adaylarının web tabanlı öğrenme materyalinin kullanılabilirliği ve etkinliği hakkındaki görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 137-149.
- Taş, H. İ. (2005). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze ilköğretim II. kademe ve liselerde coğrafya dersi ve müfredatının değişimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı 14 , pp. 311-331.
- Telli Yamamoto, G. & Altun, D. (2020). Koronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite*

Araştırmaları Dergisi, 3(1), 25-34.

Toraman, E. & Kayalar, F. (2020). Pandemi sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(64), 4026-4033.

Üçışık, S., Sekin, S. (2001). Lise coğrafya dersi öğretim programının amaçlarına yönelik eleştirel bir yaklaşım. *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı 4, 49-59.

Yalman, M., Kutluca, T. (2013). Öğretmen Adaylarının Öğrenme ve Öğretme Sürecinde PowerPoint Kullanımlarına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 2(1), 41-54.

Yaşar, Ş. (2005). Sosyal bilgiler programı ve öğretimi. yeni ilköğretim programlarını değerlendirme sempozyumu. eğitimde yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı (329-342). Ankara: Sim Matbaası.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Ekler

Ek :1 Görüşme Formu

Bu formda bulunan sorular sizin sosyal bilgiler derslerinde uzaktan eğitim süreciyle ilgili düşüncelerinizi öğrenmek için hazırlanmıştır. Her soruyla ilgili görüş kişiden kişiye değişebilir. Bu nedenle vereceğiniz cevap, sizin kendi görüşlerinizi yansıtmalıdır. Her soruyla ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatle okuyunuz ve görüşlerinizi belirtiniz. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacak ve araştırma amacı dışında kullanılmayacaktır. Katkınız için şimdiden teşekkür ederim.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri

Cinsiyet:

Okul Türü (Özel-Devlet):

Mesleki Kıdem:

Okulun Bulunduğu Yer(Köy-İlçe-İl Merkezi):

GÖRÜŞME SORUSU 1: Yüz yüze eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersi öğretim programında (SBDÖP) bulunan öğrenme alanları ve kazanımlar uzaktan eğitim sürecinde kullanıldı. SBDÖP sizce ihtiyaca cevap verdi mi? Kullandığımız öğretim programı uzaktan eğitimde sosyal bilgiler öğretimi için yeterli miydi?

GÖRÜŞME SORUSU 2: Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerine genel katılım ve devam etme düzeyini nasıl değerlendirirsiniz? Bir ortalama vermek gerekirse sizce derslerinize katılım % kaç olabilir?

GÖRÜŞME SORUSU 3: Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinde materyal kullanımında ne gibi sorunlar yaşadınız?

GÖRÜŞME SORUSU 4: Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinde destekleyici etkinlikler yapılabildi mi?

GÖRÜŞME SORUSU 5: Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerine katılan öğrencilerin, örgün eğitime göre ders içinde söz alarak, soru sorarak vb. ile yeterli ders içi katılımı gösterdiğini düşünüyor musunuz?

GÖRÜŞME SORUSU 6: Sizce, uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal bilgiler öğretiminde zorlandıkları durumlar nelerdi? Yüz yüze eğitime göre öğrenebilme düzeyleri açısından farklılıklar neler oldu?

GÖRÜŞME SORUSU 7: Sizce, uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal bilgiler öğretiminde başarı durumları değerlendirilebildi mi? Ne kadar öğrendiler ölçebildiniz mi? Kazanımlar yeterli düzeyde elde edildi mi?

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Journal homepage: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Opinions of social studies teachers on the distance education process of social studies course

Hasan YEŞLYURT

To cite this article: Yeşilyurt, H. (2021). Opinions of social studies teachers on the distance education process of social studies course, *The Journal of International Social Science Education*, 7(2), 378-399. DOI: 10.47615/issej.1030117

To link to this article: <https://doi.org/10.47615/issej.1030117>

© 2021 The Author(s). Reprints and permissions: Authors have permission to share their article after it has been published in ISSEJ/The journal of International Social Science Education, either in print or online as a First Edition

Highlights

The Covid-19 outbreak has also led to the emergence of new approaches and practices in education. In this period, education and training was carried out for a long time through "distance education". In this study, which was carried out with the aim of revealing the difficulties and problems encountered in the distance education process, due to the online education period of the teachers, it is difficult to process the subject/ achievements in accordance with the curriculum, it is seen that the attendance and attendance of students in private schools is much higher than in public schools and especially in village schools, as the distance education process continues, participation decreases, it shows that they think that Social Studies courses are more inefficient compared to face-to-face education in the distance education period. The results of the research will contribute to the increase of teachers' awareness on this issue, it is foreseen that it will guide education planners, program development experts, administrators, teachers and students in the development and implementation of distance education programs.

ISSEJ/The Journal of International Social Science Education is a double peer-reviewed online journal. This article can be used for research, teaching and private studies. Only the authors are responsible for the content of the article. The journal has the copyright of the articles. The publisher cannot be held liable for any loss, transaction, claim or damage arising directly or indirectly in connection with the use of the research material.

All authors are requested to disclose any actual or potential conflict of interest including any financial, personal or other relationships with other people or organizations regarding the submitted work.

Opinions of social studies teachers on the distance education process of social studies course

Hasan Yeşilyurt

Minister of National Education Düzce, Düzce, 81000, Türkiye

ABSTRACT

The purpose of this research is to get the opinions of social studies teachers about the social studies course in the distance education process carried out in Turkey due to Covid-19. In the research, the experiences of 15 social studies teachers working in Düzce in the 2020-2021 academic year were used. In this study, phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used. For this purpose, data were collected with the help of a semi-structured interview form consisting of 11 questions and these data were analysed by descriptive analysis method. According to the findings obtained from the study, the participating social studies teachers stated that they had difficulties in applying and keeping up with social studies curriculum, especially at the 6th grade. The level of attendance to social studies courses was lower in public schools than in private schools. Material wealth in distance education remained limited. Diversity has decreased in in-class supportive activities. Especially in village schools, connection problems and lack of students' equipment such as computers reduced productivity. The opinion that the students are reluctant to participate in in-class studies came to the fore, and it was even stated that as the weeks progressed, they lost their excitement and their desire decreased.

ARTICLE HISTORY

Received 29 November 2021

Accepted 23 December 2021

KEYWORDS

Distance education, social studies, teacher opinions, Covid-19

Type of the paper
Research article

CONTACT Hasan Yeşilyurt yesilyurt-81@hotmail.com Minister Of National Education Düzce

© 2021 Hasan YEŞİLYURT

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

Introduction

On December 31, 2019, pneumonia cases started to attract attention in the city of Wuhan, China, and the reason for these cases was not fully explained at the beginning. For these pneumonia cases, the term new coronavirus was used on January 5, 2020. Later, this definition was announced as Covid-19. In about three months, Covid-19 has spread to a large part of the world. On March 12, the World Health Organization declared a pandemic for this situation (Budak and Korkmaz, 2020). In Turkey, the first case was detected on March 10, 2020 and announced by the Ministry of Health. (Sertdemir, 2020).

In the globalizing world, both domestic and international travel is very easy and fast. People can travel to other countries within a few hours. For this reason, this rapidly spreading disease (Covid-19) has not only threatened human health but also -with the introduction of curfews due to the epidemic- economic, social and psychological problems have started in many countries, including Turkey. Educational activities have also taken their share from the epidemic, and as of March 16, face-to-face education activities in schools have been suspended. Distance education started on March 23 (Duman, 2021).

Although distance education has come to the fore with the covid-19 process, it can be said that the first organized initiative in distance education started with the establishment of a language school in Berlin by C. Toussaint and G. Langencheidt in 1856 (Karayalçın, 1959). In the USA, distance education practices can be mentioned in brochures published in various universities since 1891 (Hızal, 1983). It would not be wrong to state that distance education in Turkey has started to come to the forefront with Open Education Faculty practices. Distance education has been used in the past when there is no opportunity for face-to-face education (Hawkins, 1999; cited in Özbay, 2015). In other words, distance education teaching practices are quite old. The presentation of the training to be given in the needed areas in the virtual environment is called distance education (Karaman, 2007). In the periods when information and communication technologies are not used; distance education was carried out using letters, radio and television (Şendağ and Gündüz, 2009). Today, it is tried to design appropriate education for the target audience by using information technologies. (Yalman and Kutluca, 2013). In addition, with the increasing population, countries have turned to lifelong education in order to reduce the cost of education, to keep up with the constantly developing and changing world, and they have developed many systems for distance education to contribute to lifelong education (Özbay, 2015). In Turkey, as a precaution against the Covid-19 epidemic, instead of face-to-face education, the transition to distance education in all education levels, starting from the 3rd grade of primary school, has caused many new problems. With the distance education at all levels, including pre-school education, students, teachers, administrators and parents have had difficulty in keeping up with this newly developing situation (Duman, 2021).

The entire education community, especially teachers, have experienced various experiences in distance education in their own classes. In order for distance education to be more effective and efficient, teachers have used different distance education programs in the branches they teach, which may be suitable for the nature of the courses. One of these course areas is social studies courses. Social studies is an important lesson taught 3

hours a week from primary school 4th grade to secondary school 7th grade (MEB, 2018).

Social studies lessons have been a field where various application problems are experienced from time to time. The last major problem experienced is the Covid-19 epidemic in social studies teaching, as in all educational activities. In 2005, radical changes were made in the curriculum. With these changes, practices such as "active learning environments, the theory of multiple intelligences and the importance of individual differences, education away from rote learning, enabling students to access information themselves" were aimed. It is important to reveal how these practices are affected by the distance education process. The extent to which the achievements in the social studies course curriculum are transferred to the students in distance education is important in terms of achieving the objectives of this course. It is important to determine the issues such as whether the attendance to the courses is ensured, the assessment and evaluation process, whether an active learning environment is provided, whether there is a wealth of materials in the course process. In other words, it is very important to determine the problems and solution proposals experienced with the distance education process in social studies courses. In this context, the opinions of social studies teachers, who are the directors of social studies courses in distance education, gain importance. This study was carried out with this in mind and tried to be interpreted according to the opinions of the teachers.

Purpose

The aim of this study is to reveal the problems experienced in the social studies lessons conducted in the distance education process from the perspective of the teacher.

Method

Phenomenology, one of the qualitative research methods, was used in the research. This method aims to obtain information about the researched phenomenon by making use of the experiences of individuals (Jasper, 1994; Yıldırım & Şimşek, 2013). Phenomenology studies enable to focus on the phenomena that people are aware of but do not have in-depth and detailed information (Buyukozturk et al. 2018).

Findings

Teachers' opinions about the effectiveness of distance education compared to the achievements in the Social Studies Course Curriculum are mostly insufficient. Teachers stated that they had time problems. Some participants emphasized that the program was sufficient, while others had negative aspects such as online connection problems and shorter course durations.

According to some of the teachers, attendance rate is not very low while others state attendance to the course was low. It is understood from the opinions of the teachers that the course attendance is high in private schools and quite low in village schools.

The teachers who participated in the research stated that the materials could not be used enough in the social studies lessons in distance education. They stated that mainly the

internet, images, video and pp presentations can be used.

Teachers mostly think that there is not enough supportive activity in distance social studies lessons. However, it can be said that the negativities in distance education have been reduced over time.

The situations that students have difficulties in distance education are stated with expressions such as "listening, following the lesson, concentrating, limited interaction". However, some participants stated that as they get used to this process, the problems decrease, but these participants states that they do not create a good learning environment as in face-to-face education.

Most of the participating social studies teachers stated that a good and objective assessment and evaluation could not be made about the level of achievements.

Discussion and Conclusion

The opinions of the social studies teachers regarding the first question in the interview form are mostly that the Social Studies Curriculum is insufficient for distance education. The answers of the social studies teachers to the second question of the interview form are that attendance level is low. According to the answers given, it was concluded that attendance is higher in private schools but it is low in public schools and especially in village schools. It has even been concluded that as the distance education process continues, the participation decreases.

The opinions of the social studies teachers regarding the third question in the interview form concluded that the use of materials was insufficient compared to the face-to-face education environment. It has been concluded that the materials, maps and images provided through "EBA" and other internet resources have been used.

According to the opinions of the social studies teachers for the fourth question in the interview form, it was concluded that in-class supportive activities were not used sufficiently.

According to the opinions of the social studies teachers for the fifth question in the interview form, it has been found that the students are not active enough in the lessons and they do not participate in the lesson enough.

According to the opinions of the social studies teachers for the sixth question in the interview form, students have difficulties in listening, following the lesson, paying attention and interaction in distance education.

According to the views of the social studies teachers for the seventh question in the interview form, it was concluded that the measurement and evaluation was not sufficient. To sum up, it can be said that social studies courses in distance education are not efficient as face-to-face education.

Suggestions

1. In the event of a possible distance education, the social studies curriculum should be reconsidered or the social studies course hours should be rearranged according to distance education so that the teachers catch up with the curriculum easily.
2. Supports such as the internet connection and tablet computers should be

provided to families in need in order to increase the attendance to the course. In-service training seminars should be given to teachers so that they can use materials at a better level in the lessons and create richer in-class activities about distant education.

3. The creation of online exam methods and the preparation of more objective assessment environments by the Ministry of National Education can provide a better assessment and evaluation in distance education.

Research Limitations

This research is limited to the views of social studies teachers on the social studies course in distance education applied during Covid-19 pandemic in the 2020-2021 academic year.

Publication Ethics

Research and publication ethics were complied with at every stage of the study.

ORCID

Hasan YEŞİLYURT <http://orcid.org/0000-0002-0948-0755>

References

- Budak, F. & Korkmaz, Ş. (2020). Covid-19 pandemisi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, 1, 62-79.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Duman, Ç. (2021). Pandemi Sürecinde Okul Yönetimine İlişkin İdareci Görüşleri. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 181-194
- Hawkins, B.L. (1999). Distributed Learning and Institutional Restructuring, *Educom Review*, 34, 4, 12-15 & 42-44.
- Hızal, A. (1983). *Uzaktan öğretim süreçleri ve yazılı gereçler*. Ankara Üni. Eğitim Bilimleri Fak. Yayınları. No: 122
- Jasper, M. A. (1994). Issues in phenomenology for researchers of nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 19, 309- 314.
- Karaman, S. (2007). Ders web sayfaları: özellikleri, hazırlanması, kullanılması ve öğretim elemanlarının tutumu, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(13), 47-68.
- Karayalçın, Y. (1959). *Mektupla öğretim*. Ankara Banka Ticaret Hukuku araştırma Enst. Yayın No:9 İstanbul: Güzel İstanbul Matbaası.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*. Yıl: 2, Sayı: 5, 376-394
- Sertdemir, A. (2020). Türkiye’nin koronavirüsle mücadele performansı üzerine bir değerlendirme. *Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 15 – 26.
- Şendağ, S. Gündüz, Ş. (2007). Öğretmen adaylarının web tabanlı öğrenme materyalinin kullanılabilirliği ve etkinliği hakkındaki görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 137-149.
- Yalman, M., Kutluca, T. (2013). Öğretmen Adaylarının Öğrenme ve Öğretme Sürecinde PowerPoint Kullanımlarına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 2(1), 41-54.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.